

Letniška lista: —
 Celo leto . . . K 10—
 Pol leta . . . 5—
 Četrt leta . . . 2:50—
 Posamezno . . . 1—
Letniška lista Avstrije: —
 Celo leto . . . 15—
 Posamezne številke
 — 10 vinarjev.

STRAZA

Številka št. 18
 od 8. junija 1917
 vsak dan od 8. — 12. ure dopoldne

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

3 uredništvom za more javno
 vsak dan od 8. — 12. ure dopoldne

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 7. junija.

Italijansko bojišče.

Ob Soči je sovražnik večeraj svoje poizkuse, da bi svoje dne 4. junija mu iztrgane postojanke dobil za vsako ceno nazaj, nadaljeval z veliko žilavostjo. Bojišče pri Jamljah je bilo zopet pozorišče najsrdečjih bojov. Italijani so podlegli. Njih ogromni napadi so se povsod pod težkimi izgubami ponesrečili. Znova je ostalo 30 častnikov in 500 mož v naših rokah, tako da celotno število italijanskih vjetnikov od dne 12. maja naprej znaša več kot 27.000 mož.

V Ziljski dolini smo dne 5. junija sestrelili italijanskega bojnega dvokrovnika. Oba zrakoplovca sta prišla neranjena v naše vjetništvo.

Isti dan so naše naskakovalne čete v ozemlju gorovja Dreizinnen (jugovzhodni kot Tirolske) z uspehom naskočile sovražne postojanke. Večeraj živahniji italijanski topovski ogenj v Suganski dolini in na visoki planoti „Sedem občin“ (ozemlje pred Asiagom).

Vzhodno bojišče.

Nobenih pomembnih vojnih dogodkov.

Albansko bojišče.

V prostoru južnovzhodno od Beratov so napodile naše varnostne čete sovražne oddelke nazaj v dolino Ožum.

Ministrstvo Wekerle?

Iz Budimpešte poročajo, da se bo ogrska ministrska kriza danes rešila. Novo ministrstvo, katerega bo baje predsedoval dr. Wekerle, bi bilo ministrstvo za pogodbo in spremembo volilnega reda. Dr. Wekerle namerava povabiti v svoj kabinet: pl. Navaya kot ministra notranjih zadev, barona Wlassicza kot justičnega, grofa Bela Serenyi kot poljedeljskega, grofa Ivana Zichy kot naučnega, grofa Jožefa Hunyadi kot ministra na kraljevem dvoru in Jožefa Szterenyi kot trgovskega ministra.

Francoski vojni cilji.

V francoskem senatu je ministrski predsednik Ribot dne 6. junija izjavil, da Francozom vest ne dopušča, da bi se v sredi med najhujšimi boji pogajali s svojimi sovražniki. Sedaj, ko se vojska bliža svojemu koncu, francoska vlada ne more storiti tako blaznega koraka. Francozi sicer pravimo: „Nobenih aneksij!“, a mi zahtevamo našo kri in naše meso, t. j. Alzaško in Lotarinsko nazaj, mi zahtevamo, da Nemčija popravi vso škodo in vse okrutnosti, ki jih je povzročila v zasedenih krajih in Nemčija mora in obžalovati svoja hudodelstva. Ustvariti si moramo jamstva zoper opetovane napade pruskega militarizma. Stalen mir je mogoč le tedaj, ako bodo izšle četverosporzumove armade kot zmagovalci.

Programatična izjava jugoslovanskih poslancev v parlamentu.

Globok vtis je napravila v državni zbornici izjava, katero je podal načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec v prvi seji sedanjega zasedanja. Skoro dve tretjini zbornice, torej zastopniki vseh nenemških narodov, so stoji poslušali točko za točko, katere so izjavili Jugoslovani in s katerimi so zahtevali od vlade, da se ozira pri bodoči preustrojitvi Avstrije na želje Slovencev, Hrvatov in Srbov na južni monarhije. Malo besed obsega ta izjava, pa popolnoma določeni program. Jugoslovani smo eno pleme in kot taki hočemo biti združeni v en narod pod habsburškim žezlom. Habsburžani so vez, ki spaja Jugoslovane z drugimi narodnostnimi državami. Kakor hrepenimo Jugoslovani po mogočni Avstriji,

tako pa tudi odločno zahtevamo, da se otresemo na celem jugu monarhije nadvlade od strani tujcev, da se rešimo tujih elementov, kateri vidijo v Sloveni in Hrvatu le tujca in mu režejo kot tujcu bridek — kruh. Sami hočemo gospodariti na lastni zemlji. Pravičnost zahtevamo in enakopravnost želimo, da postanemo vendar enkrat vredni sovrstniki drugih narodov. Pravičnost hočemo priznavati tudi drugim, ki so na našem slovenskem in slovanskem ozemlju. To so naše zahteve, katere so stavili zastopniki ravno sedaj v pravem trenutku, ko se povdarja po vseh delih sveta, da mora biti posledica tega velikanskega svetovnega boja, sad prežalostnega prelivanja krvi, popolna preustrojitev držav na podlagi narodnih in ljudskih zahtev in pravic.

Ljudstvo na jugu naše širne države umeva ta vzvišeni klic svojih zastopnikov. Povsod, po vseh pokrajinah in pri vseh stanovih in slojih, so besede Jugoslovanskega kluba našle odmev in prinesle tolažbo za trpeče ljudstvo o njegovi bodočnosti. Ta tolažba črpa svojo svežo in okrepljujočo moč iz zaupanja, s katerim Slovenci in Hrvati obračajo svoje oči v našega presvetlega cesarja Karla I., ki je izjavil, da bo vsem narodom pošten, ljubezniv in vester vladar.

Kajpada so naši najhujši nasprotniki, ki pa, hvala Bogu, ne pomenjajo veliko, začeli takoj izpočetka podtikati patriotični izjavi Jugoslovancev docela nasprotni pomen, začeli so napadati po stari navadi in natolcevatii Jugoslovane in njih zastopnike. Renegatstvo in nemškutarstvo je začelo zopet hujskati po svojih listih na način, proti kateremu moramo odločno ugovarjati zlasti radi tega, ker so se izvršili napadi, ne da bi bili zabranjeni ali zavrnjeni.

„Marburger Zeitung“ prinaša dne 31. maja doslovno: „Češka in jugoslovanska politična izjava sta bili glasna znamenja, ki so bila pripravna, da so kalila čut miru, ter so razodela ona stremljenja, ki so ob izbruhu vojske izginila v slovanskem časopisju in utihnila v celicah kaznilnic.“ Temu svojemu vse obsodbe vrednemu izbruhu dostavlja mariborski vsenemški list še hujskajoči napad na osebo načelnika Jugoslovanskega kluba. Dne 30. maja pa je pisal ta list: „Jugoslovanski politiki v svojem časopisju in v svojih posvetovanjih že zopet iztegujejo prste po sadovih svoje nekdanje nasilne politike in kdor more čitati njih časopisje, vidi one ljudi na delu, ki so po izbruhu vojske s srečo in protekcijo prišli mimo zidov kriminala, prišli mimo tistih mest, kjer opravlja svoj posel krvnik in katere še danes iste misli notranje vežejo z onimi, ki niso bili tako srečni ali pa zaman pričakujejo v sovražnem inozemstvu propada Avstrije.“

Tako si drzne pisati vsenemški list po sijajno izkazani zvestobi Slovencev in njih brezprimernemu junaštvu, s katerim so branili Avstrijo v triletni vojski ter jo še branijo. Besede si bomo zapomnili ter izvajali posledice napram tistim, ki so za nje odgovorni. Zazdaj in tukaj ugotavljamo, da Slovenci še nismo pozabili kratkega preganjanja ob začetku vojne. Veliko trpljenje, muke, psovovanje, natolcevanje in vse drugo, kar so pretrpeli Slovenci v ječah in v raznih preiskavah, ki pa so dokazale jasno, da se je zapiralo najboljši patriote le vsled ovadb grdih ovduhov, vse to ni in ne bo pozabljeno. Da tega ne moremo pozabiti, za to tudi skrbi vsenemško glasilo s svojim nečuvnim napadom. Vsak pravičen človek bi moral obžalovati velike pregreške, katere so storile oblasti vsled grdih ovadb. Nemškonalni zagrizenec pa se v svoji oholosti posmehuje nedolžno preganjanjem ter obžaluje, češ, da niso bili obsojeni in prišli na vislice.

Dolgotrajna vojska je v najsvetlejši luči pokazala nesebični in požrtvovalni patriotizem, s katerim so prešinjeni vsi sloji slovenskega in hrvatskega naroda. O tem dejstvu, ki je vzvišeno nad vsakim dvom, se ne prerekamo z nobenim človekom in tudi ne z nobeno oblastjo. Ne pripuščamo pa, da bi se kakšna nemškonalna glasila nekazno drznila nam očitati veleizdajalska početja. Mi nismo nikdar klicali „Zivel ta ali drug tuj vladar!“ (Gotovi ljudje pa ne prenehajo klicati: „Ziveli Hohencolernci!“ Mi nismo nikdar zahtevali odcepitve kakšne dežele od naše monarhije, kakor to dela nemški velikonočni program glede na Dalmacijo in Galicijo. Nikdar še nismo zahtevali gospodarske spojitve z Nemčijo, ki bi bila v kvar avstrijski samostojnosti. Nismo nastopali nikdar proti znanim oficijelnim izjavam zunanjega ministra grofa Černina glede miru. Vselej pa smo odkrito nastopali za okrepitev Avstrije in za ureditev

razmer v deželah in v državi, da bi se tem bolj ojačila naša država. To naše stremjenje seveda ne ugaaja točkam vsenemškega programa in zato nas Jugoslovane očrnjujejo, da bi preprečili naše pravične zahteve, ki so v državnem interesu. Pametnim Nemcem kličemo na glas: Bodite vendar pravični, skrajni čas je že: pogledite okrog sebe in premišlujte, kje da tičijo vzroki, da se skoro ves svet nahaja v sovražnem taboru.

Posl. dr. K. V.

Avstrijski državni zbor.

Parlamentarni torek in parlamentarna sreda sta vsebovala polno razburjenja za tiste, ki so se razburjali po nepotrebnem. In to so bili nemški nacionalverbandovi.

Kakor je nepotrebno in nespametno se razburjati nad tem, da je velika večina avstrijskih državljanov slovanska, tako je tudi odveč in pravzaprav brezumje vsako razburjanje nad tem, da ima slovanska večina prebivalstva tudi v državnem zboru večino. In ta večina se je v torek pokazala pri sprejetju predloga češkega poslanca dr. Frante, da se morajo vsi nemški govori v parlamentu doslovno sprejeti v zapisnik.

Predlog je hotel odpraviti nedostatek prejšnjega poslovnega reda, po katerem se slovanski govori niso sprejemali v zapisnik. To je bilo neosnovano zastavljanje slovanskega jezika. Poleg tega je bil zapisnik parlamentarnih sej stvarno nepopoln in zelo pomanjkljiv, ker ni prinašal celotne in povsem resnične slike govorov in dogodkov v avstrijski državni zbornici. Da se ta netočnost odpravi in pride tudi slovanski jezik do veljave, to je bil namen predloga dr. Frante.

Ko je ta predlog dobil večino, se je nemškega nacionalverbanda lotila groza in nevolja. Radikalci so kar hoteli začeti z obstrukcijo. Treznejši člani pa so jih mirili, češ, da se z obstrukcijo ne da ubiti dejstvo, da imajo Slovani v Avstriji večino. Tako ni prišlo do obstrukcije, pa tudi ne do tretjega branja predloga o spremembi poslovnika.

Torkova nevolja se je v sredo nadaljevala. Z njo vzporedno pa je teklo pogajanje med strankami, ki je trajalo skoro ves dan. Nacionalverbandovi se niso dali prepričati, da Slovani ne zahtevajo ničesar, kar bi ne bilo upravičeno. Preveč so jim rojili in jim še zdaj rojijo po glavi njihovi folikokrat zahtevani predpogoji o nemškem državnem in razpravnem jeziku, da bi se vdali tudi v najnujnejše zahteve jezikovne enakopravnosti. Instinktivno čutijo, da je torkovo glasovanje v avstrijskem parlamentu glasna in vsakteremu razumljiva obsodba zahteve o nemškem državnem jeziku. Avstrijska ljudstva so po svojih zastopnikih izjavila, da rešitev in blagor Avstrije ni v privilegiranju enega in zastavljanju drugih, marveč v načelu o enakovrednosti in enakopravnosti vseh narodnosti.

Krščanski socialci so se v zadnjem hipu nekoliko otreli nemškonalnega terorizma ter so v sredo glasovali s Slovani, za kar jim je olajšal pot posredovalni predlog dr. Korošca in poljskega posl. dr. Leona.

Dunaj, 5. junija.

Zbornica, ki je bila v stanu, v svoji prvi seji dokončati konstituiranje, je imela danes svoj prvi dan za meritorično delo. Bavila se je namreč s spremembo poslovnika. Na dnevnem redu je pa še tudi veliko število raznih vprašanj in predlogov.

Minister notranjih zadev je predložil zakonski načrt za podaljšanje volilne dobe državne zbornice do dne 17. julija 1918.

Poslanec Stanek in tovariši so stavili predlog, da se pripusti k sejam zbornice poslance dr. Kramara, dr. Razina, Choca, Vojno, Burivala in Netlicko

Poslanec dr. Korošec je predlagal, da naj zbornica sklene, da so cesarske naredbe z dne 25. julija 1914, dne 7. julija 1915, dne 2. januarja in dne 27. decembra 1916 protustavne in se torej naj spoznajo za neveljavne. Vsled tega se naj vse kazenske obravnave in obsodbe vojaških sodišč zoper nevojaške osebe na podlagi teh cesarskih naredb izrečejo za ničevne. Predsedstvo zbornice se poziva, naj povabi poslanca Grafenauerja, da se udeleži sej in naj doseže, da bo spuščen na prosto. Pri utemeljevanju te

ga predloga se izvaja, da je bil poslanec Grafenauer od vojaškega sodišča v Celovcu dne 4. junija 1916 zaradi hudodelstva javnega miru obsojen na 5 let težke ječe. Ta obsodba je iz ustavnih vzrokov neveljavna in jo je smatrati kot neveljavno in ničevno.

Po otvoritvi seje in ko so bile prečitane vloge, je ministrski predsednik grof Clam-Martinić predstavil zbornici novo imenovanega poljedelskega ministra pl. Seidlerja. Dr. Seidlerja so mnogi poslanci zelo živahno pozdravili in mu čestitali, nakar je finančni minister podal svoje prvo poročilo glede razvoja razredne loterije in omejitev male loterije.

Po izvršenih raznih volitvah odsekov se je pričela zbornica posvetovati o poročilu odbora za spremembo poslovnika, o čemer je poročal nemški radikalni poslanec Hummer.

Poslanec dr. Krek je izvajal: Prvi politični čin je bil prestolni govor, drugi je pa debata glede spremembe poslovnika. Bolj primerne odgovora na prestolni govor pač ne more biti, kakor je debata glede spremembe poslovnika. Vlada grofa Clam-Martinića je rekla v svojem prestolnem govoru, za katerega je odgovorna, da si hoče pustiti pravo pot za kršenje ustave. Noče torej, da bi nositelj krone prisegel na ustavo. Na to imamo odgovor: Mi hočemo imeti parlament, mi hočemo govoriti zraven v vseh vprašanih, bodisi glede nemškega državnega jezika, bodisi glede odcepitve Galicije, bodisi glede razdelitve Češke v okrožja in sploh glede vseh zadev, ki spadajo k nadaljevanju političnega življenja v Avstriji. V resnici nečemo odrekati narodom življenja. A ravno tako, kakor sprememba poslovnika, je tudi potrebna sprememba tam gori na tistih klopeh v prvi vrsti. (Govornik pokaže na ministrske klopi.)

Za dr. Krekom je govoril češki poslanec Stanek ter je izvajal: Češki zastopniki v odseku so si zelo prizadevali, da bi dosegli pri svojih nemških tovariših umevanje za pravično zahtevo, da se sme vsak svobodno izvoljen poslanec posluževati v tej zbornici svojega materinega jezika in da se to, kar govori, zabilježi tudi v zapisnik. Tako kakor se dosedaj godi z nemškimi govori. Gospodje nemški poslanci so pa tako pristranski, kakor so bili pred to sedanjo vojsko. V zadnji minuti apelira na zbornico, naj bo enako pravična vsem strankam. Razmere so že take, da Nemci ne tvorijo večine prebivalstva ter da jim je bila dana moč in stališče, ki jim pač ne gre. Morajo si zato pustiti dopasti, da ne vladajo sami, ampak skupaj z drugimi narodnostmi. Sicer ne bo moglo priti do reda. Nemci se morajo čutiti za enakopravne z drugimi narodnostmi, potem bomo imeli močen parlament, kakoršnega potrebujejo Nemci ravno tako kakor mi. (Odobranje pri Slovanih.)

Po Stanekovem govoru je bila podrobna debata zaključena in pričelo se je glasovanje. Vsi spremljevalni predlogi so bili odklonjeni, pač pa je bil sprejet predlog češkega poslanca Franta, da se naj tudi nemški govori doslovno zabilježujejo v sejne zapisnike, z 202 glasovoma proti 185 glasovom.

Za predlog so glasovali Čehi, Poljaki, Rusini, Jugoslovani, poljski, češki, rusinski in italijanski socialdemokratje in tudi navzoči člani latinske unije.

Predlog o spremembi poslovnika je bil v drugem čitanju sprejet; sprejet je tudi § 7, zadevajoč oprostitev poslancev od vojaške službe.

Izid glasovanja o protokoliranju nenemških govorov (predlog Franta) je nemške poslance hudo poparil. To je bil vzrok, da se tretje branje ni vršilo v torek, marveč se bo vršilo v sredo.

Sledilo je nato več predlogov, vprašanj in pritožb, med temi tudi glede posebnega cenzurnega sveia. Danes sta namreč v urad državnozborniške korespondence prišla nek major od vojn nadzorovalnega urada in nek višji uradnik ter se tam nastanila kot cenzurna svetnika. Predsednik dr. Groß je v zborni-

ci izjavil, da imata ta dva gospoda pri cenzuri poročil državnozborniške korespondence samo posvetovalni glas.

Sklepno je zbornični predsednik prosil zbornico dovoljenja, da v imenu zbornice brzojavno izrazi junaškemu voditelju soške armade, generalnemu polkovniku pl. Borojeviču in njegovi hrabri armadi občudovanje, hvaležnost in čestitke o priliki najnovjšega vspeha pri Jamljah.

Prihodnja seja v sredo ob 11. uri predpoldne. Na dnevnem redu je tretje čitanje o spremembi poslovnika, volitev več odsekov, kot budgetnega, finančnega, justičnega in vojnogospodarskega odseka ter čitanje proračunskega provizorija.

Razni predlogi.

Poslanci Jare, Roškár, dr. Jankovič, dr. Benkovič, Pogačnik in Gostinčar so stavili nujne predloge zavoljo podpor vladnim in drugih nezd. Poslanec Roškár je postavil predlog, da se ukrene vse potrebno za povzdigo kmetijstva. Poslanec dr. Krek je postavil predlog, da se zbornici kmalu predloži zakonski načrt o socialnem zavarovanju. Poslanec Spinčič je postavil predlog, da se na pravični način uredijo politične in narodne razmere Hrvatov in Slovencev, zlasti tudi v Trstu in v Istri; poslanec Jare pa o postopanju upravnih oblasti na Kranjskem glede rabe krajevnih imen.

Dne 6. junija. Sejo, ki je bila določena na 11. uro dopoldne, je zbornični predsednik preložil na 4. uro popoldne, ob 4. uri pa na 6. uro zvečer, ker so se vršila dolgotrajna pogajanja med slovanskimi in nemškimi poslanci.

Ob začetku otvoritve seje je predsednik Gross prečital sledečo brzojavko, katero je poslal generalni polkovnik pl. Borojevič državni zbornici: „Za prijazne čestitke, katere je avstrijska zbornica izrekla meni in soški armadi, se prisrčno zahvaljujem in me veseli, da morem javiti, da se sinovi vseh avstrijskih narodov v bratski slogi bojujejo kakor levi in si pridobivajo neveljavno slavo.“ Zbornica je sprejela ta brzojav z živahnim ploskanjem in živio-klici.

Predsednik dr. Groß je nato javil, da se pogajanja med strankami zaradi tretjega čitanja predloga o spremembi poslovnika še niso končana, vsled česar preloži začetek seje na 7. uro zvečer.

Med tem časom so se pa pogajanja med slovanskimi in nemškimi poslanci nadaljevala in v zadnji uri, ko je postal položaj že zelo kritičen, je prišlo na predlog poslancev dr. Korosca in dr. Leo do sporazuma in sicer v tem smislu, da se v tretjem čitanju sicer sprejme vsa predloga o spremembi poslovnika tudi s predlogom, kakor ga je postavil poslanec Franta in ga je sprejela zbornica, dočene pa se naj ta dostavek: Predsednik mora skrbeti za to, da se stenografično poročilo o govorih v nenemških jezikih v smislu § 51 poslovnega reda uradno prestavi ter se prevod sprejme v zapisnik po redu govorov, besedilo pa se objavi v drugem delu.

S tem je bila kriza odpravljena in zbornični predsednik je mogel vnovič otvoriti sejo ob 7. uri zvečer. Ker se je vsenemški poslanec Hummer odpoval poročevalstvu, je predsednik odseka za spremembo poslovnika, Poljak German, sam na kratko poročal o predlogi. Ko je predsednik dr. Groß odredil glasovanje, je bila vsa predloga s predlogom dr. Franta vred in z dodatnim predlogom dr. Korosca a v tretjem branju sprejeta z dvotretjinsko večino glasov. Proti je glasoval samo nemški Nationalverband.

Nato je bilo vložnih več vprašanj in interpelacij. Poslanec Spinčič je interpeliral zaradi zapostavljanja hrvatskega in slovenskega šolstva v Ist-

ri, tržaški slovenski poslanec Rybar zaradi uradne rabe italijanskih imen na slovenskem ozemlju itd., nakar je predsednik sejo zaključil in določil, da se vrši prihodnja seja v torek, dne 12. junija z začetkom ob 11. uri predpoldne.

Cesarica Zita v Ljubljani.

Cesarica se je pripeljala v Ljubljano, da obišče v tamošnjih bolnišnicah ležeče ranjence iz za zadnjih vročih bojev na soški fronti. Sprejeta je bila s prisrčno in upravnim ginljivo navdušenostjo.

Sprejem na kolodvoru.

Ko se je dne 2. junija raznesel po Ljubljani glas: Cesarica je tu, je vse obstalo, vse je položilo delo iz rok, vse je polno hvaležnosti za visoki obisk hitelo proti južnemu kolodvoru in napolnilo vse ulice, v katerih se je slutilo, da se bo peljala visoka gospa. Obisk cesarice je postal za Ljubljano pravi praznik. Otroci so hiteli po ulicah s svojimi matrami, veselo vsklikajoč, v ročicah držeč rožice rozi prestola v pozdrav. In ko je cesarica Zita se pojavila na stopnicah južnega kolodvora in jo je množica zagledala, je radosti vskliknila svoj slovenski pozdrav. Roke so se dvigale, cvetje je letelo pred njene noge, in cesarica je za hip obstala, presenečena, potem je pa nebesko mil izraz se razlil po njenem obrazu — stala je tu v priprosti svoji obleki kot mati svojih otrok, prvokrat med svojim priprostim slovenskim narodom v slovenski prestolnici. Cesarica je bila opravljena priprosto v navadno obleko iz modrega blaga, klobuk brez dragocenih okraskov.

Cesarica pri sv. maši in sv. obhajilu.

Prva cesaričina pot je bila v cerkev. Prišla je v stolnico sv. Nikolaja popolnoma nenapovedana. Visoka gospa je izrazilo željo, da želi prisostvovati sv. maši in pristopiti k sv. obhajilu. V zakristiji je bil navzoč tedaj č. g. stolni vikarij Skrbec, ki je takoj pristopil k mizi Gospodovi. Za cesarico so pred oltar Najsvetejšega hitro pripravili klečalnik. Cesarica je pokleknila in ves čas pobožno čitala iz mašne knjižice. Prejela je tudi v največjo pobožnost zatopljena sv. obhajilo. Bil je to vspehuden prizor, ki ga ne pozabi nihče, kdor ga je videl. V istem času je pri glavnem oltarju ljubljanski knezofot delil novomašnikom diakonat. Vsa cerkev je bila napolnjena občintva, skoro tik do cesarice so klečale ljubljanske žene in združevale s cesarico svoje molitve. V solzah ginjenosti se je topilo ljudstvo v cerkvi in čuli smo, kako so prihajali iz prs tihi vsikli: „O, Bog nam jo ohrani!“ Ljudstvo je bilo tako ginjeno, da se ni moglo premagati in jo je kar v cerkvi z glasnim vslikanjem pozdravljalo, ko je vstala s klečalnika. Cesarica je odzdravljala z roko. Ko je cesarica stopila iz stolnice, se je vsulo pred njene noge vse polno cvetja, iz oken so ljudje sipali cvetlice, cesarskemu avtomobilu so takorekoč zastavili pot in ga vsega obsuli s cvetlicami. Le težko se je avtomobil preril tu skozi nebrojno množico, spremljan od tisočerihi „živijo!“-klicev. Cesarica je prijazno odkimala in odzdravljala.

Cesarica med ranjenci. S slovenskim ranjencem govori slovensko.

Tekom dneva je cesarica obiskala ranjence v bolnišnicah. Visoka gospa je šla od postelje do postelje, nagovorila vsakega ranjenca, vprašala o njegovih ranitvi in njegovih družinskih razmerah in ga tolažila in osrčevala. Lastnoročno je obdarila ranjene vojake z malim spominkom, tako z rožnim vencem, z molitvijo v ranjenčevem materinem jeziku, ci-

LISTEK.

Žveplenke.

Prof. Fr. Pengov v „Mentorju.“

(Dalje.)

Taki obličji so v rabi še danes, le da leži mesto ene same 25—30 režočih cevki druga poleg druge. Römerjeva tovarna si je koj omislila takih obličjev s 6 cevkami in glej! Cena klinčkov, ki je znašala do tlej 1 goldinar za 100 kosev, je padla čez 3 mesece že na 12 krajcarjev. Weilhöfer je iznašel tudi pomakalni okvir, s katerim se je lahko 10.000 klinčkov v enem hipu pomočilo v vžigalno zmes, dočim so morali prej pomakati vsak komadič za-se. Vsled tega je padla cena žveplenk na 3 krajcarje za 100 komadov. „Leseno žico“ so izdelovali prej invalidje v domači obrti, danes pa prevladuje v proizvodnji žveplenk le izključno stroj, deloma celo popoln avtomat. Nemške tovarne so spravile na trg takozvane kompletne stroje, ki izdelajo na dan 50—150.000 škafaljice za žveplenke. Škafaljice so iz 0.7 mm debelega lesenega furnirja ali lesa, lupljenega na strojih (izumitelja Langre in Raulson). Tudi v Ameriki imajo strojne avtomate, ki izdelajo bajno število popolnih žveplenk na dan.

Klinčki so dvoje vrste: oblani okrogli in četveroglati iz lupljenega lesa. Najboljše vrste lesovi za žveplenke so: trepetljika, topol, lipa, smreka, ce-

lo vrba in jelša. Deblo s strojem najprej slecejo, mu vzamejo lubje; nato ga s krožno pilo (cirkularsko) razžagajo v približno 53 cm dolge kose. Te kuhajo ali pariyo in še vroče denejo na lupilni stroj (spiralno ali zavojno rezilo za furnir). Les se suče v njem okoli lastne osi in zadeva pri tem na oster nož, ki lupi raz njega dolg pas, debel kot žveplenka in širok za 5—12 žveplenkinih dolžin. Takih pasov, 2 metra dolgih, zlože 60—60 drug vrhu drugega in razrežejo s strojem v klinčke. Na dan (10 ur) jih naredi tak stroj 10—25 milijonov. Klinčke je treba nato posušiti, pokvarjene odbrati in zložiti po 2250 vzporedno v okvire za pomakanje. Nato jih pomočijo v žveplo 1 cm globoko. Ker pa sili žvepleni dim tako močno v nos, nadomeščajo pri finejših „salonskih“ vžigalicah žveplo s parafinom, ki je žveplo že močno izpodrinil. — Tem salonskim ali vžigalicam z imenom Iris dajejo s pomočjo posebnega firneža (benoče) celo prijeten vonj. Končno pomočijo klinčke v „vnehalno maso“, ki naredi glavico žveplenke. Stroj izdeluje avtomatično škafaljice, stroj jih polni z žveplenkami, stroj vlaga v močan papir in zavija; kamor pogledaš, le stroj! Izpolnile so se sanje mesarja, ki je želel imeti stroj tako umeten, da bi potisnil pri enem koncu vanj prašiča, pri drugem koncu pa nakladal iz njega izgotovljene klobase in plečeta. Barberjev stroj za vžigalice naredi 3 milijone klinčkov na dan, Jay Gouldov pa baje celo 30 milijonov! A. Rollerjev avtomat pa napravi celo 3% milijona popolnoma dogotovljenih žveplenk v 50.000 škafaljicah. Seveda mora biti les, ki ga predelavajo taki čudoviti avtomati, popolnoma brez

grč.

Lesenim klinčkom dela konkurenco klinček iz zvitega papirja in iz papirne mase, ki gori cele tri minute in ima nalogo, da izpodrine voščene vžigalice, kakoršne izdelujejo posebno na Laškem; pri teh nadomešča les drobna svečica.

Kot „vžigalno maso“ rabijo v različnih tvornicah zelo različne sestavine. Poleg glavne snovi, fosforja, ki ga mora biti 4—7%, imajo v sebi še primenil ki vsebujejo veliko množino kisleca, n. pr. svinčeno rdečico (Pb3O4), rjavi manganovec (MnO2), kalijev klorat, rdeči kalijev kromat, solitar, svinčeni nitrat in druge, zraven pa še gumi, klej (lim), terpenin kot lepiva ter cinober (rdeč), železni okis (rja), svinčeno belino, modri ultramarin, saje itd. kot barvila.

V francoskih državnih tovarnah obstoji ta masa iz: fosforovega sesquioxida (nestrupen, 6 delov), kalijevega klorata (24 delov), cinkove beline (6 delov), rdeče okre (6 delov), steklene prahu (6 delov), kleja (18 delov), vode (34 delov).

Da zavarujejo žveplenke proti vlagi, jim glavice lakirajo. Lep okrasek so tudi „metalizovane“ glavice s kovinskim sijajem. Napravijo se tako, da denje žveplenke, ki imajo v glavici svinčev, v ozračje z žveplanim voencem (H2S); na glavici se naredi prevlaka od svinčenega sulfida (PbS). Da zabranijo vsako kajenje lesa pri vžiganju, pomakajo boljše vrste klinčkov najprej v raztopino amonijevega fosfata, potem šele v parafin (namesto v žveplo).

(Dalje prib.)

garetno oozo s cigaretami in s svetinjicami Matere božje. V vsaki sobi je razun tega pustila za razdelitev cigarete, cigare in orglice. Bil je ginljiv pogled, kako je znala visoka gospa s svojo globoko dobro srčnostjo in ljubeznivo usmiljenostjo tolažiti in osrčevati ranjene vojake in kako je zdrselo po trdih ličih junaških borilcev marsikatera solza, ko se je sklonila angelsko mila postava cesarice nad njih posteljo in imela za vsakega posameznika ljubeznipolno besedo. Dolgo časa je v bolnišnici „Leonišču“ bila sklonjena nad posteljo hudo ranjenega Slovence. Ranjenec nam je pripovedoval, da ga je cesarica nagovorila v jasni slovenski in iz nekoliko čeških naglasom. Vprašala ga je, kje je doma, koliko časa služi, kaj je v civilu ter mu je med drugim izročila tudi molitev v slovenskem jeziku. Ko je cesarica stopila iz bolnišnice, se je zunaj bolnišnice doigral ta-le prizor: Ob cesarskem avtomobilu je stala mati z otročičem na rokah. Otročiček je v trenutku, ko je stopala cesarica v voz, stegnil hitro svoji ročici proti cesarici in jo objel. Cesarica ga je srčkano pobožala.

Cesarica med slovensko mladino.

Popoldne ob 3. uri je bila cesarica med ljubljansko mladino. Na Kongresnem trgu se je zbrala ljubljanska šolska mladina pod vodstvom svojega učiteljstva. Mladina je na prsih imela pripeto našo lepo slovensko trobojnico, skoro vsi otroci so imeli v rokah šopke, vejice ali cesarske in deželne zastave. Deklice vse belo oblečene. Vse je koprnelo pričakovanja. Cesarica se je skozi špalir mladine peljala okoli Zvezde, šolske zastave so se ji klanjale, mladina je obmetavala njen avtomobil s šopki in kakor bi tički pozdravljali v soglasnem spevu jasno solnce, tako srebrno je donel po Zvezdi klic mladine: „Živijo! Živijo! Bil je to pravi triumfalni sprevod! Vsa srečna, biti med mladino, se je cesarica smehljajoče zahvaljevala: Bila je sredi mladega slovenskega naroda. Pri oknih okoli stoječih hiš je bila glava pri glavi, ljudje so vihteli robce in klobuke in združevali svoje klice s klici mladine. Neki gospod iz spremstva cesarice se je izjavil: „Udeležil sem se že mnogih potovanj Njenega Veličanstva, a tako spontano enodušno, globoko vplivajoče manifestacije, kakor je bila ta na ljubljanskem Kongresnem trgu, še nisem doživel.“

Naši poslanci za slovenske železniške uradnike.

V petek, dne 1. junija, so bili slovenski poslanci dr. Korošec, dr. Ravnihar in dr. Rybar pri železniškem ministru baronu Forstnerju, da zahtevajo pojasnila glede na takozvani službeni jezik pri železnicah in na prestave slovenskih železniških uradnikov. Poslanci so ministru predložili celo vrsto tožadnih pritožb. Minister baron Forstner je odgovoril, da se naredba glede službenega jezika zlorablja, ako se tolmači tako, da je železniškim nastavljenim celo zasebno slovensko medsebojno obvevanje v službi prepovedano in da se ta naredba na delavsko osebje sploh ne nanaša. Minister je prosil poslance, da naj mu vsako tako zlorabo sporoče, na kar bode dal krivce eksemplarično kaznovati. Glede premeščanja slovenskih železniških uradnikov je minister izjavil, da „seveda“ vlada nikakor nima namena spraviti vseh slovenskih uradnikov s slovenskega ozemlja. Službeni oziri zahtevajo, da se višje uradništvo po potrebi meša in da ne ostane navezano na kronovinske meje, glede prometnih uradnikov pa je minister sploh zanikal, da bi sistematično premeščanje Slovencev v nemške kraje odgovarjalo njegovim namenom. Tudi je glede vpoklicev mnogih slovenskih uradnikov v vojake povdarjal, da temu ni kriva železniška oblast, ki se zaveda, da neobhodno potrebuje v težki železničarski službi vsakega posameznika. Ker minister krivcev ni imenoval, so spopolnili naši poslanci njegovo izjavo s konstatacijo, da so slovenski železničarji predmet sistematične gonje, ki jo vprizarjajo takozvane nemške železničarske strokovne organizacije. Poslanci so ministra tudi opozorili, da je njegova dolžnost izvrševati nadzorovalno pravico tudi pri južni železnici, pri kateri so razmere ponekod še hujše, kakor pri državni železnici.

Poslanec dr. Ravnihar se je podal tudi k ravnateljstvu južne železnice ter mu je sporočil naše pritožbe.

Še enkrat štajerska deželna uprava.

Naše stališče nasproti večini v deželnem odboru in deželnem zboru je znano in se ni niti za pričičo spremenilo med vojsko. To pa radi tega ne, ker še vedno pogrešamo potrebne pravičnosti do slovenskega prebivalstva. Jednakopravnost je le na papirju ter se dejanski ne izvaja, ker se ji kompetentni činitelji še niso priučili. Zato bo nujno treba preosnovati tudi v naši deželi, da se narodni manjšini daje pravica, varstvo in možnost napredka. To tudi povdarja nemški učenjak Brockhausen, ki pravi: „Država mora zajamčiti obstoj vsakemu narodu; mora

ga podpirati v razvoju in ga obvarovati pred nevarnostmi zastran drugega močnejšega naroda.“

Na Štajerskem ne sprejme nemška večina deželnega odbora slovenskih uradnikov v službo razun tam, kjer jih nujno rabi in se absolutno ne more izogniti imenovanju. Na mesta v deželni hiši slovenski prošniki niti misliti ne morejo. Naše upravičene zahteve so, da imamo v deželnih službah vsaj 30% vseh uradnikov Slovencev. Toda niti eden se ne sprejme v kakšne važne oddelke. V sekretarijatu ni niti enega Slovence; v knjigovodstvu sedi nad 60 uradnikov, med njimi ni niti enega Slovence. Da se deželni odbor ni nič naučil od zadnje obstrukcije, nam dokazujejo razni sklepi, ki kažejo nenaklonjenost napram slovenskim deželanom. Stranka si bode vse te slučaje dobro zapomnila. Oni bodo dali podlago za zahteve, ki jih bodo stavili slovenski poslanci pred prihodnjim zasedanjem. Kako postopa večina deželnega odbora, se tudi vidi iz tega, da je odklonila pred kratkim prošnjo slovenskega prošnjika za mesto v knjigovodstvu. Nad 50% je teh uradnikov v vojski, tako da je veliko pomanjkanje. Nastaviti so morali začasno tudi ženske: toda Slovence g. S., ki je prosil za eno izmed teh mest, so odklonili, dasiravno je dobro kvalificiran, ima vse potrebne izpite in je še poleg tega invalid. Torej med 60 uradniki bi ne smel sedeti niti eden Slovenec! To je tista hvalešana pravičnost nasproti nam. Takega početja naj mi javno ne bičamo? Kdo bi si upal reči, da mi s tem motimo mir „Burgfrieden“! Hrvatski pregovor pravi: Svaka sila do vremena. Pride čas, ko bo se enakopravnost morala izvesti tudi v upravi in gospodarstvu štajerske dežele.

Italijansko bojišče.

Borojevič je dne 4. in 5. junija s protisunki dosegel na južnem krilu primorske fronte, t. j. v odseku pri Jamljah nepričakovane vspehe nad Lahi. Naši so zavzeli velik del jarkov, ki so jih v zadnjih 14 dnevih dobili Italijani v svojo pest. V teh dvanajstih bojih so bile sovražne izgube izredno velike. Ze samo število vjetnikov znaša 250 častnikov in 10.000 mož. Trije polki so prišli docela v naše vjetništvo. Uničene so cele štiri brigade. Bojišče je na debelo bosejano z mrličmi. — Na ostalih delih bojišča nič posebnega.

Italijanski poraz pri Jamljah.

V pondeljek in v torek so naše čete pri Jamljah dosegle lepo zmago nad Italijani. Pri deseti ofenzivi so Lahi majhen del naših jarkov pri Jamljah vsled svoje ogromne premoči spravili v svojo oblast. Naši hrabri vojaki pod slavnim vodstvom Borojevičevem pa jim niti tega niso hoteli privoščiti. Napravil se je načrt za protinapad pri Jamljah, ki se je začel v pondeljek. Borba je trajala noč in dan in je dne 5. junija zjutraj zarana dosegla vrhunec, ko je sovražnik pognal v boj nova ojačenja, ki jih je pripeljal. Pa ves sovražni odpor je bil zaman. Naša junaška infanterija je ostala zmagovalka na celi fronti. Sovražnik je bil povsod vržen nazaj ter je izgubil velik del zasedenih jarkov. Število dne 4. junija pri Jamljah vjetih sovražnih častnikov znaša 171 in število vjetega moštva 6500, vsled česar se je število v deseti ofenzivi vjetih Italijanov zvišalo na 22.000.

Štiri italijanske brigade uničene

Dne 5. junija so Italijani napadali avstrijske postojanke med morjem in Vipavsko dolino, da bi svoj poraz pri Jamljah v zadnjih dneh vsaj z delnimi vspehi nekoliko popravili. Toda vsi sovražni napori so bili brezvspešni. Naše čete so pri Jamljah z naskokom zavzele važno sovražno postojanko. Število v zadnjih dneh vjetih sovražnikov znaša 250 častnikov in 10.000 mož. Skorodane vse moštvo treh italijanskih polkov s častniki vred je prišlo v naše vjetništvo. V predoru pri Sv. Ivanu smo vplenili veliko sovražno bolnišnico. Uničene so bile 4 italijanske brigade. Bojišče je s sovražnimi mrličmi posejano. V noči od 5. na 6. junija je priplulo več italijanskih zrakoplovec na naše ozemlje in sicer do Ljubljane in ne Tirolskem do Bolcana. Na Primorskem in Kranjskem so sovražne bombe usmrtili nekaj oseb.

Rusko bojišče.

Na ruski fronti živahnejše artilerijsko gibanje. Baje se sedaj ruska armada nanovo preustroja ter je tudi dobila novega vrhovnega poveljnika, podjetnega generala Brusilova.

Ruska armada se nanovo preustroja.

Petrograjski dopisnik londonskega lista „Daily News“ opisuje stanje ruske armade na podlagi svojih lastnih poizvedb sledeče: Nova preureditev ruske armade se vrši od severa proti jugu. V resnici vlada v ruski armadi na severni fronti zopet discipline. Na srednji fronti je stanje posameznih armad-

nih zborov izborna, dočim se se nahajajo nekateri armadni zbori v neredu. Pač pa povzroča južna črta velike skrbi.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču so vsplamteli novi boji v Flandriji ob bregovih reke Scarpe ter na črti Gavrelle—Fampoux, kjer se je Angležem posrečilo udreti v nemške postojanke pri kolodvoru Roeux. — Angleški listi pišejo, da se je na francoskem bojišču že pričela nova velikopotezna ofenziva, ki bo tokrat baje odločilna.

Nova ofenziva na francoskem bojišču.

Londonski listi pišejo, da se je na francoskem bojišču že pričela nova odločilna ofenziva četverospornozumovih armad. Hude artilerijske boje v zadnjih dnevih ni več smatrati kot predpripravo za ofenzivo, marveč že kot začetek nove odločilne ofenzive.

Macedonsko bojišče.

Na macedonskem bojišču artilerijski boj. Poročila iz Aten pravijo, da se pripravlja Sarraill za novo ofenzivo.

Turška bojišča.

Majhni spopadi med Turki in Rusi na kavkaskem in artilerijski boj na egiptovskem bojišču. Angleži baje neprestano pošiljajo iz Indije nove čete v Mezopotamijo.

Politične vesti.

Hrvatski deželni zbor. Dne 5. junija je hrvatski deželni zbor zopet začel delovati. Predsednik je ob začetku sporočil, da je med predlogami tudi inavguralna listina (o nastopu vlade kralja Karla), in sicer v hrvatskem izvirniku. Listina se prebere in vzame na znanje. Dr. Pavelič v imenu Starčevićancev izjavi: Starčevićanska stranka smatra za časten mir tak mir, ki vsem narodom evropske kulturne skupnosti zajamčuje svobodni samostojni razvoj narodnega bistva ter jim omogočuje plemenito tekmovanje na polju blagostanja in splošne človeške omike. Starčevićanska stranka tudi izjavlja, da pritrjuje stališču Jugoslovanov v avstrijski državni zbornici.

Najlepši odgovor na zahteve nemškega državnega jezika je dal parlament sam. Predlog, da se sprejemajo doslovno v zapisnik tudi nenemški govori, kar dosedaj še ni bilo v navadi, se je sprejel z 202 glasoma proti 185 glasom. Tako plačilo so dobili vse-nemški narodni prenapetneži za svoje pretirane zahteve. Mogoče bo pa vendar tudi vlada spoznala pravi položaj v državi, da so namreč slovanski narodi v veliki večini, celo pri sedanjem Slovanom ne preveč pravičnem volilnem redu.

Nemiri na Švedskem. Socialistični poslanci so v seji švedskega državnega zbora vložili dve interpelaciji, v katerih se zahteva sprememba volilnega reda in sprememba delavskega reda v socialdemokratskem smislu. Ministerski predsednik Schwarz je izjavil, da vlada sicer spoznava potrebo takih sprememb, da se pa sedaj take spremembe ne more izvršiti. Socialisti in liberalci so bili z odgovorom nezadovoljni in so organizirali velike nemire. V Stokholmu je prišlo dne 4. junija do poličnih bojev. Socialisti pripravljajo generalni štrajk.

Tedenske novice.

Citateljem! Zadnji hip se nam je pokvaril naš stavni stroj in mora radi tega več važnih novic izostati.

Cesar in cesarica se vrnila na Dunaj. Cesar Karel in cesarica Zita sta se dne 6. junija zjutraj s svojega potovanja po slovenskih deželah in po koroški fronti in Predarlskem vrnila na Dunaj. Na Telovo sta se cesar in cesarica udeležila Telove procesije iz dvorne župne cerkve.

Procesija sv. Rešnjega Telesa. Na Telovo smo v stolni župniji obhajali praznik sv. Rešnjega Telesa z veliko slovesnostjo. Ob sedmih zjutraj se je pričela v stolnici pontifikalna slovesna sv. maša prevzvišenega nadpastirja. Pri njej so bili navzoči zastopniki vseh vojaških, državnih in mestnih uradov in mnogo mestnega prebivalstva. Potem se je ob zelo ugodnem vremenu vršila procesija, pri kateri je pre-

vzvišeni knezoškof nosil Najsvetejše. Udeležili so se je vsi uradni zastopniki in posebno častniki v mnogem številu. Obhod pa se ni vršil kakor poprejšnja leta po raznih mestnih ulicah in Glavnem trgu, ampak samo na Stolnem trgu tje do mestne hranilnice, ker so tako terjale vojne razmere.

Duhovniške vesti. Č. g. Jakob Palir je bil instaliran za župnika na Žusmu. Č. g. Anton Kocbek, župnik pri Sv. Križu nad Mariborom, je dobil župnijo Sv. Peter pri Radgoni; č. g. Vinko Kraner, provizor pri Sv. Petru pri Radgoni, pa župnijo Spodnja Sv. Kungota. Začasni dopust zavoljo bolezni je dobil č. g. Adolf Gril, kaplan v Trbovljah.

Nov vojni kurat. Č. g. Janko Baznik kaplan v Št. Ilju pod Turjakom je vpoklican v vojaško službo. Je že četrti Št. Iljski kaplan, ki je moral v vojake.

Enakopravnost, kje si? Pri deželnem uradu za krmila (oddelek za seno in slamo) za Štajersko (Gradec-Eggenberg), kateri začne poslovanje dne 45. junija 1917, se bodo namestili: 1 knjigovodja, 2 uradnika za statistiko in 4 stenografi in strojepisci, in med temi štirimi dva s popolnim znanjem slovenskega jezika. Prošnjiki naj so nemškega pokolenja = deutscher Abstammung (torej nemškutarji so tudi izključeni!), in naj pošljejo svoje ponudbe na naslov: Landes-Futtermittelstelle für Steiermark, Abteilung für Heu und Stroh, Graz, Burggasse 1. Tako se glasi inšerat v nemških listih; slovenskim listom se tak inšerat iz ozirov enakopravnosti kajpada ni doposlal. Urad za krmila je ustanovljen od c. kr. štajerskega namestništva, je podrejen c. kr. štajerskemu namestništvu, prošnje se naj pošiljajo v hišo c. kr. štajerske namestnije. Na Štajerskem, kjer je ustanovljen in posluje ta urad, je nad ena tretjina vsega prebivalstva slovenska. Uradniki tega urada pa morajo izključno biti nemškega pokolenja. Kaj ne, to je krasna enakopravnost! Človek ne ve, nad čem bi bolj strmel, ali nad drznostjo, ali nad nepredvidnostjo ali nad mržnjo zoper Slovence. Opozarjamo štajerskega c. kr. namestnika grofa Claryja na ta novi dokaz za to, kako se enakopravnost čeni in izvršuje v zeleni štajerski deželi. Našim poslancem priporočamo, da oskrbijo gotovim osebam prepotrebni pouk od zgoraj o tem, kaj je pravičnost in kaj krivica, kaj enakopravnost in kaj zapostavljanje, kaj taktnost in kaj držnost.

Zbližanje med katoliško in pravoslavno cerkvijo. Ruski list „Rječ“ piše, da je sv. Stolica sklenila ustanoviti za katoliške zadeve v Rusiji posebno komisijo, kateri bo načeloval papež sam. Namen te komisije bo, da se omogoči zблиžanje med katoliško in pravoslavno cerkvijo na Ruskem.

Podpisovanje 6. vojnega posojila podaljšan. Iz Dunaja se poroča, da je rok za podpisovanje 6. vojnega posojila podaljšan do 22. junija.

† Notar Anton Svetina. V Pliberku na Koroškem je dne 31. maja umrl notar Anton Svetina, ki je bil edini slovenski notar na Koroškem. Bil je vzoren rodoljub. Truplo rajnega so prepeljali na Vransko pri Celju, kjer se je položilo v družinsko grobnico. Svetila mu večna luč!

Dvorni svetnik pl. Philippovich umrl. Dne 4. junija je na Dunaju umrl dvorni svetnik, vseučilišni profesor, nemški pisatelj in socialni politik, član gosposke zbornice dr. Evgen Philippovich. Med njegova najznamenitejša literarna dela je prištevati »Temeljni osnutek narodno-gospodarskega nauka« v dveh zveskih. Spisal je tudi več drugih obsirnih in temeljitih del in mnogo člankov. Rojen je bil 15. marca 1858 na Dunaju kot sin podmaršala Nikolaja pl. Filipoviča, ki je bil rodom Hrvat.

Tisočletnica hrvatskega kraljestva. Leta 1925 mine 1000 let, odkar je bil na Duvanjskem polju kronan prvi hrvatski kralj Tomislav in bo v rečenem letu Hrvatska slavila zgodovinski jubilej kot najstarejša kraljevina naše monarhije. V proslavo tega velikega dne se je osnoval v Duvnu odbor, ki je nabral do sedaj v to svrhu 40.000 K., s katerim zneskom se ima sezidati na Duvanjskem polju cerkev sv. Cirila in Metoda. Da pa bo to svestišče tudi znamenje narodnega edinstva, hoče odbor pozvati poedine občine po vseh hrvatskih deželah, da bi prispevala vsak z 1 kamnom. Središče proslave naj bi bilo mesto zagreško.

Dijaški kuhinji v Mariboru so darovali p. t.: Ivan Vedečnik, kaplan, Vitanje, 10 K; Jakob Tajek, c. in kr. vojni superior, Inomost, mesto venca na grob † g. kurata Finka, 20 K; Ernest Trstenjak, c. in kr. profesor, Inomost, mesto venca na grob † g. kurata Finka, 10 K; Marko Kranjc, c. in kr. vojni kurat, Inomost, mesto venca na grob † g. kurata Finka, 10 K; Žene v Orehovi vasi pri Mariboru mesto venca na grob † g. župnika Fr. Hirti, 53 K 30 v; Adam Preskrbovanc, Sv. Florijan št 16, pošta Rogatec, 15 K; Melhijor Zorko, kaplan na Hajdini, 48 K; Jožef Cerjak, župnik v pokoju, Rajhenburg, mesto venca na grob † župnika Hirti, 10 K; Martin Meško, župnik pri Kapeli, mesto venca na grob † župn. Hirti, 20 K; Ivan Atelšek, kaplan pri Sv. Marku, mesto venca na grob † župnika Hirti, 6 K; dr. Anton Medved, c. kr. profesor, Maribor, mesto venca na grob † g. poštnega kontrolorja A. Bahoveca, 10 K; dr. Franc Voušek, c. kr. dvorni svetnik v poko-

ju, Gradec, mesto venca na grob † g. kontrolorja A. Bahoveca, 5 K. Vsem cenjenim darovalcem: iskrena hvala!

Dražba lova. V soboto, dne 30. junija 1917, ob 10. uri dopoldne, se vrši pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Mariboru, v sobi št. 6, javna dražba občinskega lova občine Fram za dobo od dne 1. julija 1917 do dne 30. junija 1922.

Oproščenje od vojaške službe. Da se bodo mogle vse prošnje za vojaška oproščenja nemudoma in temeljito reševati, je ustanovljen pri domobranskem ministrstvu na Dunaju poseben oddelek, ki bo presojeval in reševal prošnje za vojaška oproščenja. Pripomni se, da se morajo vlagati vse tozadevne prošnje potom občine, kjer ima prosilec svoje redno bivanje ali kjer izvršuje svoj posel. Prošnje morajo biti napisane na tozadevni fiskovini. Prošnje, vložene na kako drugo mesto in ne po pristojnem županstvu, so neveljavne.

Ognjeniška žrela — trdnjave. Severoameriške Združene države so na Havajskih otokih zgradile velike moderne trdnjave. V to svrhu so podjetni severoameriški inženirji uporabili žrela ugaslih ognjenikov. Tako so na ognjeniških grebenih otoka Oahu zgrajene trdnjave, ki dominirajo nad Honolulujem in njegovo prostrano luko, kakor tudi nad ameriško postajo mornariče Pearl Harbor. Vrhovi se dvigajo do 700 m višine. Preje so se domačini (urojenci) s strahom ogibali teh bregov, ker so si pripovedovali, da je v tistih žrelih svoj čas prebivala strašna boginja Pele. Pred petimi leti so Američani začeli v žrelih graditi trdnjave in nedavno so montirali v njih prve težke 12palčne topove. Z morske strani bo sovražniku skoro nemogoče dognati pozicijo baterij, nasprotno pa nudi Američanom naravna oblika žrel izboren položaj za topniški ogenj in kontrolo nad njegovim vspehom. Nedavno izvedeni poskusi so morali prav izvrstno izpasti, ker je vlada sklenila, da na enak način utrdi tudi žrelo na Pukakiju, ki se dviga 9 angleških milj zapadno od Honoluluja in vlada nad mornariško postajo z zapadne strani.

Opozarjamo na oglas v inseratnem delu lista glede oddaje zaseženih zalog volne.

Dopisovanje z vojnimi vjetniki. Poizvedovalni urad za vojne vjetnike na Dunaju opozarja, da svojci vojnih vjetnikov pišejo veliko preveč vojnimi vjetnikom in da je vsled tega cenzura ovirana, ker ne more zmagovati ogromnega dela. Priporoča se, da svojci vojnih vjetnikov odpošljejo v tednu samo 1 dopisnico ali pismo, toda priporočajo se dopisnice. Na dopisnicah naj ne bo več kakor 15 vrst, v pismih pa ne več kakor 60 napisanih vrst. Razglednice in pisma se naj pišejo s črnilom in ne s svinčnjkom. Razglednice s slikami pokrajn ali javnih poslopij se ne odpošiljajo, istotako tudi ne dopisnice, razglednice ali pisma z vsebino, ki bi žalila naše sovražnike.

Koledar za slovenske vojaške za leto 1917 je nedavno izšel v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Ta koledar se je lansko leto našemu vojaštvu in civilnim osebam silno prikupil. Tudi po koledarju za leto 1917 že vojaštvo več mesecev močno poprašuje. Njegova vsebina je: a) Organizacija naše vojske (tudi mornariče). b) Državne podpore za družine mobiliziranih z novimi odloki. c) Kaj dobijo vdove in sirote padlih vojakov. d) Podpore zaostalim padlim in pogrešanim vojakov. e) Preskrba invalidov in njihovih družin. f) Vojno zavarovanje. g) Odlikovanja za moštvo. Povsod se je oziralo na najnovejše odloke. Pridejanih je tudi več vzorcev, kako se delajo razne vloge na oblastva. Posebno pa se bo prikupil našim vojakom „Duhovni spremljevalec in molitvenik“, ki obsega krasne, vojakom nad vse potrebne nauke in molitve. Ob koncu ima tudi nove poštno določbe. Za razne zapiske je pridejanega 48 listov praznega papirja in svinčnik. Koledar je močno v platno vezan, in stane s poštno vred K 1.10; po trgovinah se pa prodaja komad po 1 K. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Dopisi

Maribor. Umrl je v pokojeni nadsprevodnik južne železnice Ant. Stepec. — Tukajšnje vojaško skladišče kupi večjo množino trdega lesa za kurjavo. Tozadevne ponudbe je čimpreje vložiti na imenovano vojaško skladišče, kjer se tudi lahko poizve za natančnejše tozadevne pogoje.

Št. Ilj v Sl. gor. Na Telovo smo ob izredno obilni udeležbi spremljali k večnemu počitku 64 letno posestnico Jožefo Žebot iz Selnice ob Muri. Rajna je bila vzor slovenske in krščanske gospodinjice in matere. Svetila ji večna luč!

Kozje. Za popravilo in uglasitev orgelj v župni cerkvi so darovali: Dr. Fr. Jankovič 50 K, posojilnica v Kozjem 50 K, okrajni odbor 30 K, okrajna hranilnica 30 K, dr. Josip Barle 20 K, Josip Vabčič 10 K, Ana Vahčič 10 K, dr. J. Požar, Jakob Tobias, T. Ulčarjeva vsak po 6 K, J. Golob, Fr. Druškovič, Hel. Bosina, J. Kuželj, A. Pleterski vsak po 5 K, J. Fehr, Fr. Guček po 3 K, dr. Josip Tombak, A. Koder, Paul Tobias, Neimenovana vsak po 2 K, Sotošek, Bauernheim E., A. Sevnik, Dvornik, Rečelj M.

in Sotošek, vsak po 1 K. Skupaj 263 K. Iskrena hvala vsem darovalcem! Popravilo in uglasitev je opravil g. Josip Marchisetti iz Leskovca pri Krškem in je napravil poceni in dobro.

POSOJILNICA V MARIBORU (NARODNI DOM)

sprejema prijave za VI. vojno posojilo vsak delavnik med uradnimi urami.

Kmetska hranilnica in posojilnica V PTUJU

v minoritskem samostanu sprejema prijave za VI. vojno posojilo med uradnimi urami.

Razglas.

V smislu ministerijalne odredbe z dne 28. maja 1916, drž. zak. in uk. l. št. 156, se vrši v mesecih junija do avgusta nabiranje volne, ki se je pridobila pri pomladanski strižbi in vseh drugih še morebitnih zalog.

Volna se ne sme niti v lastnem gospodarstvu uporabiti, niti proti nakupu ali menjavi proti drugemu blagu posestnika menjati.

Vsako preziranje te določbe se kaznuje.

Ker se v prvi vrsti mora pokriti velika potreba volne vojaške uprave, bo vsak, ki svojo domovino ljubi, občutil to prisilno oddajo za patriotično dolžnost in ne za trdoto.

Vse zaloge volne so zaplenjene in se morajo toraj vse do kenca oddati.

Prevzemanje se vrši po komisiji, ki sestoji iz nabiralca volne dotičnega političnega okraja, vojaškega nadzornika nabiralnice in enega zaupnika oddajajoče občine.

V vsaki občini dežele se ne bo vršil nabiralni dan, temveč bodo kraji, ležeči v bližnjem okrožju, morali oddati volno pri za to določeni občinski nabiralnici. Oddaja sama se mora vršiti po posestniku samem ali pa po njegovem namestniku; tudi se ne bo ugovarjalo, če se v oddajenih občinah volna po dotičnih občinskih predstojništvih v svojem delovnem okrožju nabira in se potem preda prevzemni komisiji občinske nabiralnice.

Dan in kraj oddaje volne za vsako občino se razvidi na okrajnem nabiralnem načrtu, ki je razporejen pri vsakem občinskem predstojništvu in pri vsaki c. kr. orožniški postaji.

Gradec, dne 25. maja 1917.

C. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu.
Nabiralnica volne.

Zahvala.

Ob priliki dolgotrajne bolezni in tako mlado nam s smrtjo odtrgane

Rožice Podlesnik

izkazali nam so tako mnogobrojno dragi znanci in prijatelji svoje sučustvovanje in sožalje, da nam ni mogoče se zahvaliti vsakemu dovolj. Hvala Vsem! Ob priliki sprevoda nam drage rajne gre posebna zahvala se žrtvovalnim gospodom vikarju Marko Sagaj, asist. juž. žel. Štefan Jarec in župniku Jožefu Panič za v srce segajoč ginljiv govor na grobu. Hvala vam!

Laski trg-sv. Anton na Pohorju,
dne 3. junija 1917.

Zalujoče rodbine Dergan-Podlesnik.